

הנהנתו ומערכת שכר ועונש במקרא

Reward & Punishment: This World or the Next? A Kohelet Perspective

1. בראשית א'

(א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : (ב) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תֵהוֹ וְנָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם :

2. ספורנו ברא' א:א ("שמים")

אֵת הַשָּׁמַיִם - "היה מלת 'שם' תורה על מקום רחוק וכל סימן הרבים עם קדימת פתח מלעיל יורה על שנים שוים. ובכן מלת 'שמים' תורה על רחוק ביחס אלינו בשני מרחקים שוים מכל צד..."

3. ירמיהו יב

(א) צְדִיק אֶתָּה יְקֹוֹק כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אֲדַבֵּר אוֹתְךָ מִדּוֹעַ דָּרָךְ רְשָׁעִים צִלְחָה שְׁלוֹ כְּלִבְדִּי בְגָד : (ב) נִטְעַתְם גַּם־שִׁשׁוּ יִלְכוּ גַם־עֲשׂוּ פְרִי קְרוֹב אֶתָּה בְּפִיָּהֶם וְרָחוֹק מִכְלִוִּתֵיהֶם : (ג) וְאַתָּה יְקֹוֹק יִדְעֵתְנִי תִרְאַנִי וּבְחַנְתָּ לִּבִּי אֲתָדָּךְ הַתִּקָּם כְּצֹאן לִטְבָּחָה וְהַקְדַּשְׁם לְיוֹם הַרְגָּה : ס

(1) "Righteous are you, Hashem, that I contend with you; yet would I discuss matters of justice with you. Why does the way of the wicked prosper? Why are all they who deal very treacherously at ease? (2) You have planted them, yes, they have taken root. They grow, yes, they bring forth fruit. You are near in their mouth, and far from their heart. (3) But you, Hashem, know me; you see me, and try my heart toward you. Pull them out like sheep for the slaughter, and prepare them for the day of slaughter.

4. חבקוק פרק א

(ב) עַד־אֲנָה יִקְנֹק שׁוֹעֲתִי וְלֹא תִשְׁמַע אֲזַעַק אֲלֶיךָ חֲמָס וְלֹא תוֹשִׁיעַ : (ג) לָמָּה תִרְאַנִי אֲנִי אֲנִי וְעַמְל תִּבְטִי וְשִׂד וְחֲמָס לִנְגְדִי וַיְהִי רֵיב וּמְדוֹן יִשָּׂא : (ד) עַל־כֵּן תִּפּוֹג תּוֹרָה וְלֹא־יֵצֵא לְנֶצַח מִשְׁפָּט כִּי רָשָׁע מִכְתִּיר אֶת־הַצְּדִיק עַל־כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מִעֶקֶל :

(1) The oracle which Chavakkuk the prophet saw. (2) Hashem, how long will I cry, and You will not hear, will I cry out to You, "Violence!" and You will not save? (3) Why do You show me iniquity, and look at mischief? For destruction and violence are before me. There is strife, and contention rises up. (4) Therefore the law is paralyzed, and justice never goes forth; for the wicked surround the righteous; therefore justice goes forth perverted.

5. מלכים א פרק ט

(ו) אִם שׁוֹב תִּשְׁבוּן אֲתֶם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי וְלֹא תִשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקֵּי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֵיכֶם וְהִלַּכְתֶּם וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם : (ז) וְהִכְרַתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת הַבַּיִת אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לְשָׁמַי אֲשַׁלַּח מֵעַל פְּנֵי וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמַשָּׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל הָעַמִּים : (ח) וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֲלִיוֹן כָּל עֵבֶר עָלָיו יִשָּׂם וְשָׂרָק וְאָמְרוּ עַל מֶה עָשָׂה ה' כִּכָּה לְאָרֶץ הַזֹּאת וּלְבַיִת הַזֶּה :

(6) But if you shall turn away from following Me, you or your children, and you do not keep My commandments and My statutes which I have set before you, but you go and serve other gods, and worship them; (7) then I will cut off Israel out of the land which I have given them; and this house, which I have consecrated for My name, I will cast out of My sight. And Israel shall be a proverb and a by word among all peoples. (8) And this house which is so high, every one that will pass by it shall be astonished and shall hiss; and when they say, 'Why has Hashem done thus to this land, and to this house?'

6. רד"ק שם

ויש מפרשים: יהיה חרב, ויפרשו: עליון – לשון כריתה.

7. מלאכי פרק ג

(יג) חִזְקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר ה' וְאַמְרַתֶּם מֶה נִדְבַרְנוּ עֲלֶיךָ : (יד) אֲמַרְתֶּם שְׁנָא עֲבַד אֲנִי לַהֲיִים וּמֶה בָּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קְדֻרָנִית מִפְּנֵי ה' צָב־אוֹת : (טו) וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְׁרִים זָדִים גַּם נִבְנוּ עֲשֵׂי רְשָׁעָה גַם בָּחַנוּ אֲנִי לַהֲיִים וַיִּמְלְטוּ : (טז) אֲזָ נִדְבַרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיִּקְשָׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתַּב סֵפֶר זָכְרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שָׁמוֹ : (יז) וְהָיוּ לִי אֶמְרֵי ה' צָב־אוֹת לְיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלַתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ : (יח) וְשִׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע בֵּין עֶבֶד אֲנִי לַהֲיִים לְאֲשֶׁר לֹא עָבָדוּ :

"Your words have been strong against Me," says Hashem. "Yet you say, 'What have we spoken against You?' (14) You have said, 'It is vain to serve God;' and 'What profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully before Hashem of Hosts?' (15) Now we call the proud happy; yes, those who work wickedness are built up; yes, they tempt God, and escape.' (16) Then those who feared Hashem spoke one with another; and Hashem listened, and heard, and a book of memory was written before Him, for those who feared Hashem, and who honored His name. (17) They shall be mine," says Hashem of Hosts, "My own treasure on the day that I make, and I will spare them, as a man spares his own son who serves him. (18) Then you shall return and discern between the righteous and the wicked, between him who serves God and him who doesn't serve Him.

8. דבר' ה':טז

כִּי־בָדַד אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ ... לְמַעַן יִאָּרִיכוּ יָמֶיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב לְךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר־יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ נִתְּן לְךָ : ס

9. גמ' חוליו קמב.

תניא דבי ר' יעקב אומר: אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצדה, שאין תחיית המתים תלויה בה, בכבוד אב ואם כתיב (דב' ה':טז) למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך, בשילוח הקן כתיב (דב' כב':ז) למען ייטב לך וְהִאָּרְכַתְּ יָמִים הרי שאמר לו אביו: עלה לבירה והבא לי גוזלות! ועלה, ושלח את האם ולקח את הבנים, ובחזרתו נפל ומת, היכן אריכות ימיו של זה? והיכן טובתו של זה? אלא: למען יאריכון ימך - בעולם שכולו ארוך, ולמען ייטב לך - לעולם שכולו טוב אמר רב יוסף: אלמלא דרשיה אחר להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה - לא חטא... כי האי מעשה חזא...

GEMARA: The school of Rabbi Ya'akov taught: There is not a single mitzva in the Torah whose reward is stated alongside it, which is not dependent on a belief in the resurrection of the dead (World-to-Come). With regard to honoring one's father and mother, it is written: "That your days may be long, and that it may go well with you" (Deuteronomy 5:16). With regard to the sending from the nest, it is written: "That it may be well with you, and that you may prolong your days" (Deuteronomy 22:7). There was one whose father said to him: Climb to the top of the building and bring me fledglings; and he climbed to the top of the building and sent away the mother bird and took the offspring, but as he returned he fell and died. Where is the length of days of this one? And where is the goodness of this one? Rather, "that your days may be long" is referring to the world that is entirely long, "that it may be well with you" in the world where all is well... Rav Yosef said: Had Aher interpreted this verse accordingly, he would not have sinned.: What did he see?... He saw an incident like this.